Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK TRIBUNÁLU (čtvrtého senátu)

29. dubna 2015 *

„Hospodářská soutěž — Trh s metakryláty — Pokuty — Solidární odpovědnost mateřských společností a jejich dceřiné společnosti za protiprávní jednání této dceřiné společnosti — Okamžité a úplné zaplacení pokuty dceřinou společností — Snížení výše pokuty dceřiné společnosti v důsledku rozsudku Tribunálu — Dopisy Komise, v nichž se od mateřských společností požaduje zaplacení částky, kterou Komise vrátila dceřiné společnosti, zvýšené o úroky z prodlení — Žaloba na neplatnost — Napadnutelný akt — Přípustnost — Úroky z prodlení“

Ve věci T-470/11,

Total SA, se sídlem v Courbevoie (Francie),

Elf Aquitaine SA, se sídlem v Courbevoie,

původně zastoupené A. Noël-Baron a É. Morganem de Riveri, poté Morganem de Riveri a E. Lagathu, advokáty,

žalobkyně,

proti

Evropské komisi, zastoupené B. Monginim a V. Bottkou, jako zmocněnci,

žalované,

jejímž předmětem je žaloba na neplatnost dopisů Komise, a to dopisu BUDG/DGA/C4/BM/s746396 ze dne 24. června 2011, a dopisu BUDG/DGA/C4/BM/s812886 ze dne 8. července 2011 nebo, podpůrně, snížení požadovaných částek nebo, podpůrněji, zrušení úroků z prodlení ve výši 31 312 114,58 eura uložených společnosti Elf Aquitaine, jejichž společným a nerozdílným dlužníkem je až do výše 19 191 296,03 eura společnost Total,

TRIBUNÁL (čtvrtý senát),

ve složení M. Prek, předseda, I. Labucka (zpravodajka) a V. Kreuschitz, soudci,

vedoucí soudní kanceláře: S. Bukšek Tomac, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 3. října 2014,

vydává tento

* Jednací jazyk: francouzština.

Rozsudek

Předmět žaloby

1 Předmětem žaloby je návrh na zrušení dopisů Komise, a to dopisu BUDG/DGA/C4/BM/s746396 ze dne 24. června 2011 (dále jen „dopis ze dne 24. června 2011“) a dopisu BUDG/DGA/C4/BM/s812886 ze dne 8. července 2011 (dále jen „dopis ze dne 8. července 2011“, společně dále jen „napadené dopisy“).

Skutečnosti předcházející sporu

2 Rozhodnutím Komise C(2006) 2098 final ze dne 31. května 2006 v řízení podle článku 81 ES a článku 53 Dohody o Evropském hospodářském prostoru (EHP) (věc č. CCOMP/F/38:645 – Metakryláty) (dále jen „rozhodnutí Metakryláty“), uložila Komise Evropských společenství společnosti Arkema SA a jejím dceřiným společnostem Altuglas International SA a Altumax Europe SAS (společně dále jen „Arkema“) společně a nerozdílně pokutu ve výši 219 131 250 eur za to, že se účastnily kartelové dohody (dále jen „původní pokuta“).

3 Žalobkyním Total SA a Elf Aquitaine SA, jež byly v období protiprávního jednání konstatovaném v rozhodnutí Metakryláty mateřskými společnostmi společnosti Arkema, bylo uloženo, aby společně a nerozdílně uhradily původní pokutu, společnost Total do výše 181 350 000 eur a společnost Elf Aquitaine do výše 140 400 000 eur.

4 Dne 7. září 2006 uhradila společnost Arkema původní pokutu v plné výši a následně, přičemž žalobkyně učinily stejně, a to současně a nezávisle na ní, podala Arkema žalobu proti rozhodnutí Metakryláty (dále jen „soudní řízení Metakryláty“).

Soudní řízení Metakryláty před Tribunálem

5 Dne 4. srpna 2006 žalobkyně a dne 10. srpna 2006 společnost Arkema podaly žalobu na neplatnost rozhodnutí Metakryláty.

6 Ve věci T-206/06 žalobkyně navrhovaly zrušení rozhodnutí Metakryláty.

7 V rámci této věci žalobkyně zároveň podpůrně navrhovaly snížení výše původní pokuty, jež byla jim a společnosti Arkema uložena ke společné a nerozdílné úhradě.

8 Dne 24. července 2008 zaslala Komise společnosti Arkema dopis, v němž ji vyzvala, aby potvrdila, že její platba ze dne 7. září 2006 byla uskutečněna „jménem všech společně a nerozdílně odpovědných dlužníků“, přičemž upřesnila, jednak že „v případě nepředložení takového potvrzení a v případě, že by bylo rozhodnutí Metakryláty zrušeno, pokud jde o podnik, jehož jménem byla platba uskutečněna“, „vrátí částku 219 131 250 eur společně s úroky“, a jednak že „potvrdí-li Soudní dvůr celou pokutu nebo její část ve vztahu k jakémukoli z ostatních solidárních dlužníků“, „bude od tohoto dlužníka žádat celý zbytek dlužné částky i s úroky z prodlení ve výši 6,09 %“.

9 Dopisem ze dne 25. září 2008 informovala společnost Arkema Komisi, že částku 219 131 250 eur zaplatila „jakožto solidární dlužník, a že uskutečněním této platby byly nároky Komise zcela uspokojeny jak ve vztahu ke společnosti Arkema, tak ve vztahu ke všem solidárním dlužníkům“. V tomto ohledu společnost Arkema „vyjádřila svou lítost, že nemůže Komisi pro případ, že by její žaloba u soudu Společenství byla úspěšná, povolit zadržení jakékoli částky“.

10 Dne 24. listopadu 2008 zaslala Komise žalobkyním dopis, v němž je především informovala o dopisu společnosti Arkema ze dne 25. září 2008 a o skutečnosti, že společnost Arkema odmítla vyplnit prohlášení o společné platbě, jež jí Komise předložila.

11 Žaloba žalobkyň byla zamítnuta rozsudkem ze dne 7. června 2011, Total a Elf Aquitaine v. Komise (T-206/06, dále jen „rozsudek Total a Elf Aquitaine“, EU:T:2011:250).

12 Naopak žalobě na neplatnost rozhodnutí Metakryláty podané samostatně společností Arkema bylo rozsudkem ze dne 7. června 2011, Arkema France a další v. Komise (T-217/06, Sb. rozh., EU:T:2011:251, dále jen „rozsudek Arkema“) částečně vyhověno, a to snížením pokuty uložené společnosti Arkema na 113 343 750 eur.

13 V rozsudku Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), měl Tribunál za to, že při výkonu jeho pravomocí v rámci soudního přezkumu v plné jurisdikci je třeba snížit navýšení pokuty uložené rozhodnutím Metakryláty společnosti Arkema z titulu odrazujícího účinku, aby tak byla zohledněna skutečnost, že ke dni uložení pokuty nad ní již žalobkyně neměly kontrolu (rozsudek Arkema, bod 12 výše, EU:T:2011:251, body 338 a 339).

14 Rozsudek Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), nebyl napadnut kasačním opravným prostředkem, a tudíž nabyl právní moci.

15 Komise vrátila společnosti Arkema částku 119 247 033,72 eura (tj. jistinu ve výši 105 787 500 eur navýšenou o úroky v hodnotě 13 459 533,72 eura) ke dni 5. července 2011.

Napadené dopisy

Dopis ze dne 24. června 2011

16 V dopise ze dne 24. června 2011 oznámila Komise žalobkyním, že „v rámci výkonu rozsudku [Arkema] vrátí společnosti Arkema částku, o niž Tribunál pokutu snížil“.

17 V tomtéž dopise ze dne 24. června 2011 Komise po žalobkyních požadovala, aby „souběžně a za předpokladu, že k Soudnímu dvoru podají proti rozsudku [Total a Elf Aquitaine] opravný prostředek, zaplatily zbývající dlužnou částku i s úroky z prodlení ve výši 6,09 % počítanými ode dne 8. září 2006“, tedy částku 68 006 250 eur, jejímž „společným a nerozdílným“ dlužníkem byla společnost Total až do výše 27 056 250 eur, a jež navýšená o úroky z prodlení činí celkem 88 135 466,52 eura.

18 V dopise zaslaném Komisi dne 29. června 2011 žalobkyně uvedly, že počínaje dnem 7. září 2006 byly „veškeré nároky Komise uspokojeny“, a položily Komisi různé otázky směřující k objasnění několika bodů dopisu ze dne 24. června 2011.

Dopis ze dne 8. července 2011

19 V dopise ze dne 8. července 2011 odpověděla Komise zejména, že „v rozporu s tím, jak tomu žalobkyně rozuměly, Komise rozhodně neupustila od vymáhání dlužných částek v případě, že by se [žalobkyně] vzdaly možnosti podat k Soudnímu dvoru opravný prostředek“, a upřesnila, že odpovědnost [žalobkyň] nezanikla zadržením částek uvedených v rozsudku [Arkema] a zaplacených společností Arkema“.

20 V tomtéž dopise ze dne 8. července 2011 Komise připustila, že se zmýlila ohledně částky, kterou zamýšlela požadovat, a upřesnila, že částka, již dluží společnost Elf Aquitaine na základě výkonu rozhodnutí Metakryláty a taktéž rozsudků Total a Elf Aquitaine, viz bod 12 výše (EU:T:2011:250),

a Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), činí včetně úroků z prodlení ve výši 31 312 114,58 eur (dále jen „úroky z prodlení“) celkem 137 099 614,58 eura, přičemž společnost Total je společným a nerozdílným dlužníkem této částky až do výše 84 028 796,03 eura.

21 Komise v dopise ze dne 8. července 2011 taktéž upřesnila, že žalobkyně mají možnost, v případě, že by proti rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), podaly opravný prostředek, zřídit bankovní záruku namísto vlastního zaplacení pokuty.

22 Dne 18. července 2011 žalobkyně uhradily Komisi částku požadovanou v dopise ze dne 8. července 2011, tedy částku ve výši 137 099 614,58 eura.

Soudní řízení Metakryláty před Soudním dvorem v rámci kasačního opravného prostředku

23 Dne 10. srpna 2011 podaly žalobkyně kasační opravný prostředek proti rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250).

24 V rámci svého kasačního opravného prostředku žalobkyně žádaly, aby Soudní dvůr:

— „zrušil rozsudek [Total a Elf Aquitaine], vyhověl jejich návrhovým žádáním, tak, jak je uvedly v řízení před Tribunálem v prvním stupni, a v důsledku toho zrušil [rozhodnutí Metakryláty];

— podpůrně změnil pokuty uložené ke společné a nerozdílné úhradě společnostem Elf Aquitaine a Total […], a to snížením výše pokuty na 75 562 500 eur pro společnost Elf Aquitaine a 58 500 000 pro společnost Total;

— podpůrněji změnil pokuty uložené ke společné a nerozdílné úhradě společnostem Elf Aquitaine a Total […] do míry, jakou Soudní dvůr uzná za vhodnou;

— ještě podpůrněji osvobodil společnosti Elf Aquitaine a Total od platby úroků z prodlení, jež mohly narůstat počínaje datem rozhodnutí [Metakryláty] do dne vydání rozsudku [Arkema].

[…]“

25 Kasační opravný prostředek byl zamítnut usnesením ze dne 7. února 2012, Total a Elf Aquitaine v. Komise (C-421/11 P, dále jen „usnesení Soudního dvora“, EU:C:2012:60), jímž Soudní dvůr zamítl všechna návrhová žádání žalobkyň.

26 O návrhových žádáních předložených podpůrně a směřujících k částečnému zrušení rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), rozhodl Soudní dvůr takto:

„78 Argumentace [žalobkyň] musí být zamítnuta jako zjevně neopodstatněná, jelikož nemůže vyvrátit závěr Tribunálu […], podle něhož skutečnost, že Arkema opustila skupinu [žalobkyň] po uplynutí dotčeného období protiprávního jednání, ale před přijetím rozhodnutí [Metakryláty], nemůže ovlivnit použití násobícího koeficientu ve vztahu k ostatním společnostem této skupiny, jejímiž členy jsou zejména žalobkyně. Tribunál k tomuto závěru dospěl z důvodu, že prodej společnosti Arkema, jejíž obrat v roce 2005 dosahoval zhruba 5,7 miliard eur, nemohl vést k výraznému snížení obratu skupiny [žalobkyň], jež v tomtéž roce činil zhruba 143 miliard eur, a jež Komise při určení násobícího koeficientu 3 zohlednila, a tudíž ve vztahu k žalobkyním nemohlo být snížení násobícího koeficientu odůvodněno.

[…]

81 […] je třeba konstatovat, že tvrzení žalobkyň týkající se porušení „nedělitelné povahy pokuty“ a nutnosti uplatnit řešení přijaté Tribunálem v [rozsudku Arkema] k jejich prospěchu vycházejí z jejich nesprávných představ jak o hmotném, tak procesním právu.

82 Vzhledem k tomu, že účelem násobícího koeficientu sloužícímu k odrazení je především zajistit, aby se s ohledem na velikost a finanční kapacitu dotčeného podniku sankce nestala zanedbatelnou, je zřejmé, že po prodeji společnosti Arkema tento účel platil jak pro žalobkyně, tak pro společnost Arkema. Jelikož byla tato společnost velikostně podstatně menší než žalobkyně a v době přijetí rozhodnutí [Metakryláty] již nebyla členem skupiny [žalobkyň], nemohla být velikost této skupiny zohledněna k určení násobícího koeficientu sloužícího k odrazení při výpočtu pokuty uložené společnosti Arkema. Toto objektivně rozdílné postavení, v němž se společnost Arkema a žalobkyně nacházely, odůvodňovalo v případě žalobkyň použití jiného násobícího koeficientu.

83 V projednávané věci neexistuje žádný důvod, který by odůvodňoval vztažení překážky věci pravomocně rozsouzené plynoucí z rozsudku [Arkema] i na žalobkyně. Násobící koeficient uplatněný v případě žalobkyň a společnosti Arkema se liší a samotná skutečnost, že tyto společnosti měly povinnost uhradit pokutu, za niž jsou solidárně odpovědné, k takovému rozšíření působnosti překážky věci pravomocně rozsouzené nestačí. V tomto ohledu postačí uvést, jak to již vysvětlila Komise v dopise ze dne 8. července 2011 […], že snížení pokuty uložené společnosti Arkema na základě rozsudku [Arkema] ponechalo výši pokuty uložené žalobkyním beze změny […]“

27 O návrhových žádáních přeložených podpůrněji a směřujících ke snížení výše pokuty rozhodl Soudní dvůr takto:

„86 […] je nutné připomenout, že Tribunál se již jednou žádostí o snížení výše pokuty uložené žalobkyním zabýval, a že po posouzení jejich argumentů a výkonu [své pravomoci] soudního přezkumu v plné jurisdikci rozhodl, že tyto argumenty požadované snížení neodůvodňují.

87 Soudnímu dvoru při rozhodování o kasačním opravném prostředku nepřísluší, aby z důvodů ekvity nahradil svým vlastním posouzením posouzení Tribunálu, když Tribunál v rámci výkonu [své pravomoci] soudního přezkumu v plné jurisdikci rozhoduje o částce pokut uložených podnikům pro porušení unijního práva […]“

28 O návrhových žádáních předložených podpůrně a směřujících k osvobození od platby úroků z prodlení rozhodl Soudní dvůr takto:

„89 Tento návrh je nutné odmítnout jako zcela nepřípustný, jelikož směřuje nikoli […] proti rozsudku [Total a Elf Aquitaine], nýbrž proti dopisu Komise [ze dne 8. července 2011], který je předmětem jiné žaloby podané žalobkyněmi k Tribunálu, registrované v kanceláři Tribunálu pod číslem T-470/11.“

Řízení a návrhová žádání účastnic řízení

29 Návrhem došlým kanceláři Tribunálu dne 1. září 2011 podaly žalobkyně tuto žalobu.

30 Podáním došlým kanceláři Tribunálu dne 17. listopadu 2011 vznesla Komise námitku nepřípustnosti podle článku 114 jednacího řádu Tribunálu.

31 Žalobkyně se k této námitce vyjádřily dne 3. ledna 2012.

32 Účastnice řízení byly dne 30. března 2012 vyzvány, aby v rámci organizačních procesních opatření předložily svá vyjádření k dopadu usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), na projednávanou věc, zejména vyjádření k splatnosti zůstatku původní pokuty žalobkyněmi, a to jak jistiny, tak úroků z prodlení.

33 Účastnice řízení předložily vyjádření v tomto ohledu ve stanovených lhůtách.

34 Usnesením ze dne 21. června 2012 bylo rozhodnuto o spojení námitky nepřípustnosti s věcí samou.

35 Podáním ze dne 19. září 2012 určeným kanceláři Tribunálu předložila Komise žalobní odpověď.

36 Dopisem ze dne 28. září 2008 kancelář Tribunálu zaslala žalobkyním žalobní odpověď Komise a oznámila účastnicím řízení, že Tribunál má vzhledem k obsahu soudního spisu za to, že druhá výměna spisů účastnic řízení nebude před zahájením ústního řízení nezbytná, nepodají-li účastnice řízení za tímto účelem odůvodněnou žádost.

37 Podáním ze dne 4. října 2012 určeným kanceláři Tribunálu žalobkyně požádaly Tribunál, aby jim v souladu s článkem 47 odst. 1 jednacího řádu Tribunálu povolil předložit repliku.

38 Rozhodnutím ze dne 12. října 2012 bylo této žádosti vyhověno.

39 Dne 23. října 2012 předložily žalobkyně repliku.

40 Dne 20. prosince 2012 předložila Komise dupliku.

41 Usnesením předsedy třetího senátu Tribunálu ze dne 19. června 2013 bylo na základě čl. 77 písm. d) jednacího řádu a po vyslechnutí účastnic řízení rozhodnuto o přerušení řízení do doby vynesení rozsudku Soudního dvora ve věci C-231/11 P.

42 V důsledku změny složení senátů Tribunálu, při níž byla soudkyně zpravodajka přeložena ke čtvrtému senátu, byla projednávaná věc přidělena tomuto senátu.

43 Soudní dvůr vydal dne 10. dubna 2014 rozsudek Komise v. Siemens Österreich a další a Siemens Transmission & Distribution a další v. Komise (C-231/11 P až C-233/11 P, Sb. rozh., dále jen „rozsudek Siemens“, EU:C:2014:256).

44 Téhož dne vydal Soudní dvůr rozsudek Areva a další v. Komise (C-247/11 P a C-253/11 P, Sb. rozh., dále jen „rozsudek Areva“, EU:C:2014:257).

45 Na základě zprávy soudkyně zpravodajky se Tribunál rozhodl zahájit ústní řízení a v rámci organizačních a procesních opatření vyzval účastnice řízení, aby se vyjádřily k dopadu rozsudků Siemens, viz bod 43 výše (EU:C:2012:256), a Areva, viz bod 44 výše (EU:C:2014:257), na projednávanou věc.

46 Účastnice řízení předložily vyjádření k dopadu rozsudků Siemens, bod 43 výše (EU:C:2014:256), a Areva, bod 44 výše (EU:C:2014:257), na projednávanou věc ve stanovených lhůtách.

47 Řeči účastnic řízení a odpovědi na ústní otázky položené Tribunálem byly vyslechnuty na jednání konaném dne 3. října 2014.

48 Žalobkyně navrhují, aby Tribunál:

— rozhodl, že jejich žaloba je přípustná;

— ve věci samé zrušil napadené dopisy;

— ve věci samé podpůrně snížil výši částky požadované Komisí v dopise ze dne 8. července 2011 či alespoň zrušil úroky z prodlení ve výši 31 312 114,58 eura požadované po společnosti Elf Aquitaine, jejichž společným a nerozdílným dlužníkem je až do výše 19 191 296,03 eura společnost Total;

— v každém případě uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

49 Komise navrhuje, aby Tribunál:

— odmítl žalobu jako nepřípustnou;

— podpůrně zamítl žalobu jako neopodstatněnou;

— v každém případě uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Právní otázky

50 V žalobě žalobkyně navrhují zrušení napadených dopisů nebo, podpůrně, snížení částek v nich požadovaných nebo, podpůrněji, zrušení úroků z prodlení v nich požadovaných.

51 Komise namítá nepřípustnost žaloby.

K přípustnosti

Argumenty účastnic řízení

– Argumenty Komise

52 Komise tvrdí, že žaloba je nepřípustná, jelikož jednak směřuje proti nenapadnutelným aktům, a jednak byla podána v období, ve kterém již před Soudním dvorem probíhalo řízení o kasačním opravném prostředku podaném žalobkyněmi proti rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250). V každém případě je žaloba neúčinná.

53 Komise v první řadě tvrdí, že napadené akty nevyvolávají právně závazné účinky, jimiž by mohly být dotčeny zájmy žalobkyň tím, že podstatným způsobem mění jejich právní postavení, a tudíž nepředstavují rozhodnutí, jež by mohla být předmětem žaloby na neplatnost ve smyslu čl. 263 SFEU.

54 Platební povinnost uložená žalobkyním vyplývala ze samotného rozhodnutí Metakryláty, jak jej vyložil Tribunál v rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), přičemž rozsudek Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), nemohl mít na výši dluhu žalobkyň žádný vliv.

55 Napadené dopisy byly pouhými žádostmi o zaplacení dlužné částky podle rozhodnutí Metakryláty a nevyvolávají jiné právně závazné účinky než ty, které z dotčeného rozhodnutí vyplývají. Tyto dopisy byly pouhými prováděcími opatřeními a neurčovaly konečné stanovisko Komise, tudíž se nemohly dotknout zájmů žalobkyň. Jako akty neoddělitelné od rozhodnutí Metakryláty připravují jeho výkon.

56 Kromě této jejich povahy obsah napadených dopisů prokazuje, že právně závazné účinky nevyvolávají vzhledem k tomu, že dopis ze dne 24. června 2011 je nutně předběžného charakteru, zatímco dopis ze dne 8. července 2011 navrhuje žalobkyním zřízení bankovní záruky pro případ, že by podaly kasační opravný prostředek, což je podle Komise opakem opatření nuceného výkonu.

57 V druhé řadě Komise zdůrazňuje, že žalobkyně zpochybňují výši dluhu vyplývající z rozhodnutí Metakryláty, jak jej vyložil Tribunál v rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), a tedy měly v tomto smyslu možnost podat proti rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), kasační opravný prostředek, což také učinily. Komise podotýká, že v rámci svého kasačního opravného prostředku žalobkyně uvedly, že nemohou „být povinny k úhradě jakéhokoli dlužného zůstatku vzhledem k nutnosti vztáhnout překážku věci pravomocně rozsouzené plynoucí z rozsudku Arkema na žalobkyně“.

58 Podle názoru Komise je tedy nutné konstatovat, že žaloba je nepřípustná z důvodu překážky věci zahájené, ať již by Tribunál měl za to, že žaloba žalobkyň směřuje proti rozhodnutí Metakryláty či proti rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250).

59 Zatřetí se Komise domnívá, že je žaloba v každém případě neúčinná, jelikož prostřednictvím napadených dopisů směřuje proti aktům napadnutelným samostatně, a to proti rozhodnutí Metakryláty a rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), jejichž účinky by případným zrušením napadených dopisů nedoznaly žádné změny. Žalobkyně rovněž na zrušení dotčených dopisů žádný zájem nemají a ve skutečnosti se tímto domáhají pouze změny výše pokuty.

60 Začtvrté Komise ve své odpovědi na otázku Tribunálu týkající se dopadu usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), na projednávanou věc uvedla, že projednávaná věc směřuje ke zpochybnění výše pokuty určené rozhodnutím Metakryláty, avšak tato výše již zpochybněna být nemůže, jelikož veškeré opravné prostředky proti dotčenému rozhodnutí byly v důsledku usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), vyčerpány, a žalobkyně tudíž nemají žádný právní zájem na řízení vedeném proti napadeným dopisům, jelikož tyto představují pouhá prováděcí opatření rozhodnutí, které se již stalo konečným.

61 Pokud jde o přípustnost žaloby v části, v níž směřuje proti úrokům, domnívá se Komise, že bod 89 usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), již citovaný v bodě 28 výše, nezpochybňuje opodstatněnost její námitky, jelikož tato část návrhu je nedílnou součástí hlavního návrhu.

62 V každém případě výtka založená na nepřiměřené povaze úroků z prodlení byla uvedena až ve vyjádření žalobkyň k námitce nepřípustnosti, a nikoli v žalobě jako takové, a je tudíž nepřípustná.

– Argumenty žalobkyň

63 Ve vyjádření k námitce nepřípustnosti Komise žalobkyně tvrdí, že napadené dopisy „doplňují“ rozhodnutí Metakryláty, jak jej vyložil rozsudek Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), a rozsudek Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), a že jim v každém případě ukládají „nepřiměřené“ úroky.

64 V první řadě jdou napadené dopisy nad rámec rozhodnutí Metakryláty tím, že ukládají žalobkyním vlastní pokutu, zatímco dotčené rozhodnutí shledalo žalobkyně za protiprávní jednání společnosti Arkema solidárně odpovědné, a zatímco společnost Arkema uhradila pokutu v plné výši dne 7. září 2006, a proto Komise nemohla na základě solidární odpovědnosti po žalobkyních požadovat jakoukoli platbu.

65 V návaznosti na rozsudek Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), a rovněž rozsudek Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), měla Komise nejen vrátit společnosti Arkema přeplatek, ale zároveň také dohlédnout na to, aby v rámci pasivní solidarity odpovědnost žalobkyň nepřesahovala odpovědnost jejich dceřiných společností.

66 Napadenými dopisy navazujícími na její korespondenci se společností Arkema chtěla Komise úmyslně obejít meze pasivní solidarity a pokutu v podobě, v jaké žalobkyním vyplývala z rozhodnutí Metakryláty a z rozsudku Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), zvýšit. Tím, že po žalobkyních požadovala zůstatek pokuty v návaznosti na rozsudek Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), Komise odstranila důsledky tohoto rozsudku pro výši pokuty, což jí vzhledem k požadovaným úrokům umožnilo stanovit pokutu vyšší, než jaká byla uložena rozhodnutím Metakryláty.

67 V druhé řadě pokud jde o úroky z prodlení požadované Komisí, žalobkyně se odvolávají na neexistenci náležitého právního základu a zároveň neexistenci jakéhokoli pochybení, jelikož ani při platbě provedené společností Arkema v roce 2008, ani při platbě žalobkyň v roce 2011 nedošlo k žádnému prodlení.

68 Zatřetí žalobkyně jednak odmítají námitku litispendence Komise v tom smyslu, že žaloba v projednávané věci nesměřuje proti rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), ale proti napadeným dopisům, které „doplňují“ rozhodnutí Metakryláty, a je proto založena na odlišných žalobních důvodech.

69 Dále žalobkyně rovněž odmítají argumentaci Komise založenou na neúčinnosti žaloby, vycházející z toho, že napadené dopisy „doplňují“ rozhodnutí Metakryláty, a to jak v souvislosti s částkou požadovanou z titulu jistiny, jíž se pokuta uložená ke společné a nerozdílné úhradě mění na pokutu vlastní, tak v souvislosti s úroky z prodlení. Na základě napadených dopisů byly žalobkyně společně se společností Arkema povinny zaplatit pokutu vyšší, než jaká jim byla v rozhodnutí Metakryláty uložena.

70 Začtvrté žalobkyně ve své odpovědi na otázku Tribunálu týkající se dopadu usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), na projednávanou věc uvedly, že Tribunál musí posoudit legalitu uložení rozdílné pokuty ve světle napadených dopisů, které nebyly výrokem usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:50), nikterak ovlivněny.

71 V téže odpovědi se žalobkyně v souvislosti s přípustností žaloby v té části, v níž směřuje proti úrokům z prodlení, domnívají, že dotčené požadované úroky jsou nepřiměřené a represivní.

Závěry Tribunálu

72 Komise zpochybnila přípustnost žaloby ve své námitce nepřípustnosti.

73 V tomto ohledu je třeba nejdříve připomenout, že podle ustálené judikatury mohou být předmětem žaloby na neplatnost ve smyslu článku 263 SFEU pouze opatření vyvolávající právně závazné účinky, kterými jsou dotčeny zájmy žalobce tím, že mění podstatným způsobem jeho právní postavení (obdobně viz rozsudek ze dne 11. listopadu 1981, IBM v. Komise, 60/81, Sb. rozh., EU:C:1981:264, bod 9, a rozsudek ze dne 6. prosince 2007, Komise v. Ferriere Nord, C-516/06 P, Sb. rozh., EU:C:2007:763, bod 27).

74 Jak rovněž vyplývá z ustálené judikatury, při určení, zda opatření, jehož zrušení je navrhováno, může být předmětem žaloby na neplatnost, je třeba se zaměřit na jeho obsah, přičemž forma, v jaké bylo přijato, je v tomto ohledu v zásadě nerozhodná (rozsudek IBM v. Komise, viz bod 73 výše, EU:C:1981:264, bod 9, a rozsudek ze dne 17. července 2008, Athinaïki Techniki v. Komise, C-521/06 P, Sb. rozh., EU:C:2008:422, body 42 a 43, a rozsudek ze dne 17. dubna 2008, Cestas v. Komise, T-260/04, Sb. rozh., EU:T:2008:115, bod 68).

75 V projednávané věci je tudíž nutné určit, zda Komise přijala ve formě napadených dopisů akt, který vyvolává právně závazné účinky, jimiž jsou dotčeny zájmy žalobkyň tím, že ve smyslu článku 263 SFEU mění podstatným způsobem jejich právní postavení.

76 Podle Komise se o takový případ nejedná, jelikož napadený akt je pouhým předběžným opatřením sloužícím k výkonu rozhodnutí Metakryláty v návaznosti na rozsudek Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), zatímco žalobkyně napadají zmíněné rozhodnutí či rozsudek Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), aby získaly snížení výše jim uložené pokuty.

77 Žalobkyně tvrdí opak a zdůrazňují, že napadený akt obsahuje novou skutečnost nevyplývající z rozhodnutí Metakryláty, a to, že byly povinny zaplatit část pokuty, jež jim a společnosti Arkema byla uložena ke společné a nerozdílné úhradě, spolu s úroky z prodlení, přičemž se jednalo o částku vyšší než tu, kterou jim zmíněné rozhodnutí ukládalo a kterou společnost Arkema ve výsledku uhradila, nehledě na skutečnost, že pokuta byla okamžitě a v plné výši společností Arkema zaplacena, a nezávisle na rozsudku Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), který její výši snížil.

78 V tomto ohledu je třeba na prvním místě vyloučit argumentaci Komise, podle níž usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), učinilo rozhodnutí Metakryláty ve vztahu k žalobkyním konečným, takže tyto nemají již v projednávané věci právní zájem na podání žaloby.

79 V rámci kasačního opravného prostředku vedoucího k vydání dotčeného usnesení žalobkyně nepochybně vyčerpaly možnosti opravných prostředků proti rozhodnutí Metakryláty.

80 To však nic nemění na skutečnosti, že jednak žalobkyně v rámci své žaloby v projednávané věci nezpochybňují legalitu dotčeného rozhodnutí, ale legalitu napadených dopisů a jednak v usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), se Soudní dvůr vyslovil pouze k legalitě rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), nikoli k legalitě dopisů napadených v projednávané věci (v tomto smyslu viz usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše, EU:C:2012:60, body 88 a 89).

81 Na druhém místě je stejně tak nutné vyloučit argumentaci Komise, podle níž byly napadené dopisy pouze předběžné a přípravné povahy.

82 Jak vyplývá z ustálené judikatury, jedná-li se o akty nebo rozhodnutí, jež jsou přijímány v několika fázích, zejména po interním řízení, napadnutelným aktem mohou být v zásadě jen ta opatření, která obsahují konečné stanovisko orgánu po tomto řízení s vyloučením mezitímních opatření, jejichž cílem je příprava konečného rozhodnutí (rozsudek IBM v. Komise, viz bod 73 výše, EU:C:1981:264, bod 10; rozsudek ze dne 22. června 2000, Nizozemské království v. Komise, C-147/96, Sb. rozh., EU:C:2000:335, bod 26, a rozsudek Athinaïki Techniki v. komise, viz bod 74 výše, EU:C:2008:422, body 42 a 43).

83 V projednávané věci je však třeba konstatovat, že dopis ze dne 24. června 2011, pozměněný dopisem ze dne 8. července 2011, s konečnou platností určil stanovisko Komise, jelikož napadené dopisy mohly být předmětem nuceného výkonu a případný opožděný výkon by vedl k nástupu úroků z prodlení, jež by žalobkyně byly povinny uhradit, čímž dotčené dopisy vyvolaly ve vztahu k žalobkyním právně závazné účinky.

84 Navíc je nutné konstatovat, že po přijetí usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), nenásledoval napadené dopisy žádný jiný akt Komise.

85 Možnost zřídit bankovní záruku pro případ podání kasačního opravného prostředku, kterou Komise v dopise ze dne 8. července 2011 žalobkyním navrhla, nemůže tyto závěry zpochybnit, ledaže by se jednalo o případ, kdy je taková možnost navrhována adresátům rozhodnutí Komise, jimiž se

konstatuje protiprávní jednání v oblasti práva hospodářské soutěže Evropské unie a ukládá pokuta, jelikož rozhodnutí tohoto typu mají předběžnou a přípravnou povahu, a nejsou tedy v souladu s článkem 263 SFEU napadnutelné.

86 Z téhož důvodu nemůže ani skutečnost, že žalobkyně podaly kasační opravný prostředek proti rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), ovlivnit vykonatelný charakter napadených dopisů, jelikož dotčený kasační opravný prostředek směřoval proti rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), a nikoli proti napadeným dopisům.

87 Není dále sporu o tom, že napadené dopisy byly přijaty po vydání rozhodnutí Metakryláty, a tudíž by jen velmi těžko mohly představovat akt připravující přijetí uvedeného rozhodnutí.

88 To však nic nemění na tom, že právně závazné účinky napadených dopisů nemohou jako takové založit přípustnost žaloby v projednávané věci.

89 Za třetí je nutné ověřit, zda se napadené dopisy mohly dotknout zájmů žalobkyň tím, že ve smyslu článku 263 SFEU mění podstatným způsobem jejich právní postavení.

90 Za tímto účelem je nutné ověřit, zda se napadené dopisy mohly dotknout zájmů žalobkyň tím, že podstatně mění jejich právní postavení, ve kterém se nacházely v důsledku rozhodnutí Metakryláty.

91 V tomto ohledu je nesporné, že Komise v rozhodnutí Metakryláty uložila společnosti Arkema pokutu ve výši 219 131 250 eur, jejímiž solidárními dlužníky byly společnost Total až do výše 140 400 000 eur a společnost Elf Aquitaine až do výše 181 350 000 eur, jelikož tyto společnosti byly shledány odpovědnými za spáchané protiprávní jednání.

92 Je rovněž nesporné, že po přijetí rozhodnutí Metakryláty byla pokuta uložená společnosti Arkema a žalobkyním ke společné a nerozdílné úhradě společností Arkema okamžitě a v plné výši uhrazena.

93 To nic nemění na tom, že pokud jde o výši jistiny, kterou Komise po žalobkyních v napadených dopisech požaduje, omezila se Komise ve vztahu k žalobkyním na výkon rozhodnutí Metakryláty v návaznosti na rozsudek Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), a rozsudek Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250).

94 Jak totiž Soudní dvůr uvedl, snížení výše pokuty uložené společnosti Arkema na základě rozsudku Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), ponechalo beze změny výši pokuty uloženou žalobkyním v rozhodnutí Metakryláty (usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše. EU:C:2012:60, bod 83).

95 Napadené dopisy se v návaznosti na rozhodnutí Metakryláty, přinejmenším co se týče výše jistiny požadované po žalobkyních v napadených dopisech, nedotkly zájmů žalobkyň tím, že by podstatným způsobem měnily ve smyslu článku 263 SFEU jejich právní postavení.

96 Proto je třeba zamítnout žalobu jako nepřípustnou v části, v níž směřuje ke zrušení napadených dopisů, pokud jde o výši jistiny po žalobkyních požadované.

97 Tento závěr však nemůže vést k nepřípustnosti žaloby jako celku, jelikož žalobkyně též navrhují zrušení napadených dopisů, pokud jde o Komisí požadované úroky z prodlení.

98 V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že v rozporu s tím, co tvrdí Komise, povinnost zaplatit úroky z prodlení nikterak nevyplývala z rozhodnutí Metakryláty, rozsudku Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše (EU:T:2011:250), či rozsudku Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), jelikož společnost Arkema uhradila původní pokutu v její plné výši okamžitě po vydání uvedeného rozhodnutí.

99 Žalobkyně v návaznosti na rozhodnutí Metakryláty, pozměněné rozsudkem Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), a rozsudkem Total a Elf Aquitaine, viz bod 11 výše, (EU:T:2011:250), neměly žádnou povinnost platit úroky z prodlení, a tudíž napadený akt tím, že zvýšil částku, již na základě rozhodnutí Metakryláty žalobkyně dlužily, změnil jejich právní postavení.

100 Argument Komise vycházející z usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše (EU:C:2012:60), nemůže tyto závěry zpochybnit, protože Soudní dvůr v tomto usnesení odmítl návrh žalobkyň směřující k osvobození od úroků, předložený v rámci jejich kasačního opravného prostředku, „jako zcela nepřípustný, jelikož [směřoval] nikoli […] proti rozsudku [Total a Elf Aquitaine], nýbrž proti dopisu Komise, který je předmětem žaloby [v projednávané věci]“ (usnesení Soudního dvora, viz bod 25 výše, EU:C:2012:60, bod 89).

101 Z tohoto důvodu je třeba považovat žalobu za přípustnou v části, v níž směřuje proti úrokům z prodlení požadovaným po žalobkyních v napadených dopisech.

K věci samé

102 Vzhledem k tomu, že je žaloba přípustná pouze v části, v níž směřuje proti úrokům z prodlení požadovaných v napadených dopisech, musí se přezkum Tribunálu ve věci samé týkat pouze dotčených úroků.

Argumenty účastnic řízení

103 Na podporu svého návrhu na zrušení uplatněného podpůrně a v mezích pravomocí Tribunálu, směřujícího pouze proti úrokům z prodlení, žalobkyně zdůrazňují skutkové okolnosti této věci a skutečnost, že Komise měla plný prospěch z jistiny, úroků a výnosů uložených sankcí.

104 I za předpokladu, že by Komise mohla po žalobkyních požadovat úroky z prodlení, tyto úroky by nemohly nastoupit před vydáním rozsudku Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), jelikož v opačném případě by založily bezdůvodné obohacení Komise. Žalobkyně však Komisi bez prodlení jistinu i dlužné úroky uhradily.

105 Komise připomíná, že jednak v napadených dopisech požadovala pouze úroky z dlužného zůstatku, a nikoli z částky již definitivně uhrazené společností Arkema a jednak v návaznosti na rozsudek Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), vrátila společnosti Arkema přeplatek společně s příslušnými úroky.

106 Skutečnost, že Komise disponovala celou částkou až do okamžiku výkonu rozsudku Arkema, viz bod 12 výše (EU:T:2011:251), nemůže žalobkyně zbavit jejich povinnosti zaplatit úroky z prodlení z částky vrácené společnosti Arkema.

Závěry Tribunálu

107 Pokud jde o opodstatněnost návrhových žádání žalobkyň směřujících proti úrokům z prodlení požadovaných Komisí v napadených dopisech, je třeba bez dalšího odmítnout argumenty žalobkyň uvedené v písemnostech předložených po samotném podání žaloby, a to zejména ty, které byly uvedeny v jejich vyjádření k námitce nepřípustnosti Komise a které se týkaly nepřiměřenosti úroků z prodlení, jelikož takové argumenty jsou nepřípustné v souladu s článkem 21 statutu Soudního dvora Evropské unie, který se použije na řízení před Tribunálem podle čl. 53 prvního pododstavce téhož statutu a čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu Tribunálu, a to protože nefigurují v žalobě (v tomto smyslu viz usnesení ze dne 14. února 2005, Ravailhe v. Výbor regionů Evropské unie, T-406/03, Sb. rozh.

VS, EU:T:2005:40, body 52 53 a citovaná judikatura; rozsudek ze dne 17. září 2007, Microsoft v. Komise, T-201/04, Sb. rozh., EU:T:2007:289, bod 94 a citovaná judikatura, a usnesení ze dne 27. března 2009, Alves dos Santos v. Komise, T-184/08, EU:T:2009:87, body 18 až 21).

108 Je třeba také připomenout, že z ustálené judikatury vyplývá, že úroky z prodlení musí zohledňovat celkovou výši vzniklé finanční ztráty, a to včetně ztráty z důvodu měnového znehodnocení (v tomto smyslu viz rozsudek ze dne 8. listopadu 2011, Idromacchine a další v. Komise, T-88/09, Sb. rozh., EU:T:2011:641, bod 77 a citovaná judikatura).

109 Z ustálené judikatury rovněž vyplývá, že pravomoc, kterou Komise disponuje, zahrnuje oprávnění určit datum splatnosti pokut a datum, od kterého začínají běžet úroky z prodlení, stanovit sazbu těchto úroků a podmínky výkonu jejího rozhodnutí a případně požadovat zřízení bankovní záruky pokrývající částku uložených pokut a příslušné úroky, neboť kdyby Komise takovou pravomoc neměla, mohla by výhoda, kterou by podniky mohly mít z prodlení se zaplacením pokut, vést k oslabení sankcí uložených Komisí v rámci jejího úkolu dohledu nad uplatňováním pravidel hospodářské soutěže (rozsudek ze dne 14. července 1995, CB v. Komise, T-275/94, Sb. rozh., EU:T:1995:141, body 47 a 48).

110 Tribunál rovněž rozhodl, že uplatnění úroků z prodlení se zaplacením pokut je odůvodněno potřebou zajistit, aby Smlouva nebyla zbavena svého užitečného účinku praktikami jednostranně prováděnými podniky, které jsou v prodlení se zaplacením jim uložených pokut (rozsudek CB v. Komise, viz bod 109 výše, EU:T:1995:141, bod 48).

111 Z toho vyplývá, že úroky z prodlení mají všeobecně jedinou funkci, a to napravit újmu ve formě prodlení, již při splácení peněžité pohledávky věřitel utrpěl, jelikož odepření peněžitého plnění je vždy újmou.

112 V projednávané věci není sporu o tom, že společnost Arkema uhradila původní pokutu v její plné výši dne 7. září 2006, a tím jednala rovněž na účet žalobkyň, jak vyplývá z dopisu společnosti Arkema Komisi ze dne 25. září 2008.

113 V tomto ohledu nemůže Komise účinně tvrdit, že společnost Arkema nevyplnila prohlášení o společné platbě, jelikož v dopise ze dne 25. září 2008 jasně uvedla, že nároky Komise „byly zcela uspokojeny jak ve vztahu ke společnosti Arkema, tak ve vztahu ke všem solidárním dlužníkům“.

114 Rovněž není sporu o tom, že žalobkyně uhradily částky požadované v napadených dopisech ve lhůtách stanovených Komisí.

115 Za okolností projednávaného případu nebylo také v žádném stadiu zjištěno žádné prodlení s platbou na straně žalobkyň.

116 Komise tudíž nemohla po žalobkyních právem požadovat úroky z prodlení z titulu pokuty uložené rozhodnutím Metakryláty.

117 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba zrušit napadené dopisy v rozsahu, v němž Komise po společnosti Elf Aquitaine požaduje úroky z prodlení ve výši 31 312 114,58 eura, jejichž společným a nerozdílným dlužníkem je společnost Total shledána do výše 19 191 296,03 eura, a ve zbývající části žalobu zamítnout.

118 V důsledku toho na jedné straně není nutné rozhodnout o návrhových žádáních v rozsahu, v němž se týkají úroků požadovaných v napadených dopisech, a na druhé straně je nutné táž návrhová žádání zamítnout v rozsahu, v němž se týkají částek požadovaných ve věci samé, a to vzhledem k úvahám uvedeným v bodech 90 až 100 výše.

K nákladům řízení

119 Podle čl. 87 odst. 3 jednacího řádu může Tribunál rozdělit náklady mezi účastníky řízení nebo rozhodnout, že každý z nich nese vlastní náklady, pokud každý účastník měl ve věci částečně úspěch i neúspěch.

120 V projednávané věci Tribunál částečně vyhověl návrhovým žádáním žalobkyň.

121 Vzhledem k okolnostem projednávané věci je tudíž třeba rozhodnout, že Komise nahradí dvě pětiny nákladů žalobkyň a ponese tři pětiny vlastních nákladů. Žalobkyně ponesou tři pětiny vlastních nákladů a nahradí dvě pětiny nákladů Komise.

Z těchto důvodů

TRIBUNÁL (čtvrtý senát)

rozhodl takto:

1) **Dopisy Komise BUDG/DGA/C4/BM/s746396 ze dne 24. června 2011 a BUDG/DGA/C4/BM/s812886 ze dne 8. července 2011 se zrušují v rozsahu, v němž Evropská komise požadovala po společnosti Elf Aquitaine SA úroky z prodlení ve výši 31 312 114,58 eura, jejichž společným a nerozdílným dlužníkem byla společnost Total SA shledána do výše 19 191 296,03 eura.**

2) **Ve zbývající části se žaloba zamítá.**

3) **Komise nahradí dvě pětiny nákladů společností Total a Elf Aquitaine a ponese tři pětiny vlastních nákladů. Společnosti Total a Elf Aquitaine ponesou tři pětiny vlastních nákladů a nahradí dvě pětiny nákladů Komise.**

Prek Labucka Kreuschitz

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 29. dubna 2015.

Podpisy.